

Voorwoord 5

Deel 1: Vooraf 14

Hoofdstuk 1: Schone kunst 15

1. Het moderne systeem van de schone kunsten 15
  2. Schoonheid en lelijkheid. Dik en dun 20
    - 2.1 Lelijkheid 20
    - 2.2 Natuurschoonheid 21
    - 2.3 Menselijke schoonheid 24
  3. Schoonheid ligt moreel ingewikkeld 29
  4. Conclusie 33
- Noten 34*

Deel 2: Achttiende-eeuwse esthetica 38

Hoofdstuk II: Alexander Gottlieb Baumgarten 39

1. Schoonheid als zintuiglijke kennis 39
    - 1.1 Waarneming 39
    - 1.2 Zintuiglijke waarheid 41
    - 1.3 Gotthold Ephraim Lessing: Laokoon 50
  2. Achtergrond 52
    - 2.1 Rationalistische methode 52
- Noten 59*

Hoofdstuk III: David Hume 63

1. Waarneming 63
    - 1.1 Indrukken van de dingen 63
    - 1.2 Secundaire en primaire kwaliteiten (John Locke) 65
  2. Humes esthetica 66
    - 2.1 De schoonheidsemotie 68
    - 2.2 De objecten 71
    - 2.3 Normen van correctheid 72
    - 2.4 De goede criticus 77
  3. Achtergrond 81
    - 3.1 De empiristische methode 81
    - 3.2 Aangeboren ideeën 83
    - 3.3 Onze gewoonte 84
- Noten 88*

Hoofdstuk IV: Immanuel Kant over schoonheid 93

1. Waarneming 93
    - 1.1 Waarnemingsoordelen 94
    - 1.2 Verbeelding 95
    - 1.3 Het smaakoordeel 96
  2. De transcendentale benadering van schoonheid 97
    - 2.1 De antinomie van de smaak 97
    - 2.2 De eigenheid van het smaakoordeel 99
    - 2.3 Het vrije spel van de kenvermogens 107
- Noten 112*

Hoofdstuk V: Immanuel Kant over kunst 117

1. De transcendentale benadering van kunst 117
    - 1.1 De kunstenaar 117
    - 1.2 De kunsten 122
  2. Achtergrond. De transcendentale benadering van kennis 130
- Noten 139*

Deel 3: Negentiende-eeuwse esthetica 146

Hoofdstuk VI: G.W.F. Hegel 147

1. Inleiding 147
  - 1.1 Het einde van de kunst 147

- 1.2 Waarnemen als dialectische ervaring 148
  - 1.3 Kunst, religie en filosofie 154
  - 2. De discipline esthetica 157
    - 2.1 Filosofie van de kunst 157
    - 2.2 Kunst als presentatie van het idee 164
  - 3. Achtergrond (een dialectische benadering van kennis) 171
- Noten* 174

Hoofdstuk VII: Arthur Schopenhauer 177

- 1. Waarneming en ons lijden. Het noumenale en de verbeelding 177
  - 2. Een romantische benadering van kunst 183
    - 2.1 Kunst als weergave van de ideeën 183
  - 3. Achtergrond 190
- Noten* 196

Deel 4: Twintigste-eeuwse esthetica 200

Hoofdstuk VIII: Roman Ingarden 201

- 1. Inleiding. Psychologisme en bewustzijn 201
    - 1.1 De crisis van de wetenschappen 201
  - 2. Roman Ingardens fenomenologische esthetica 205
    - 2.1 Inleiding 205
    - 2.2 Het kunstwerk als intentioneel object 206
    - 2.3 De esthetische ervaring 208
    - 2.4 Het smaakoordeel 214
  - 3. Achtergrond. De fenomenologische methode 217
    - 3.1 Ingardens realistische fenomenologie 220
- Noten* 221

Hoofdstuk IX: Hans-Georg Gadamer 223

- 1. De hermeneutische ervaring 223
    - 1.1 Vooroordelen 223
  - 2. Een hermeneutische esthetica 231
    - 2.1 Kritiek op subjectivisme 232
    - 2.2 Het kunstwerk als hermeneutisch object 234
  - 3. Achtergrond 241
    - 3.1 De geesteswetenschappen 241
- Noten* 244

Hoofdstuk X: Theodor W. Adorno 247

- 1. Adorno: kunst doorbreekt ideologie 247
    - 1.1 Filosofische voorgangers 247
    - 1.2 Adorno's esthetische theorie 251
    - 1.3 Moderne kunst 263
  - 2. Achtergrond (negatieve dialectiek) 268
    - 2.1 Dialectiek van de Verlichting en discursieve kennis 268
- Noten* 273

Hoofdstuk XI: Ludwig Wittgenstein 277

- 1. Inleiding 277
  - 2. Pregnante filosofische vragen 282
    - 2.1 Wat is schoonheid? 282
    - 2.2 Wat is expressie? 285
    - 2.3 Methode: filosofische grammatica 287
    - 2.4 Afbeelding en aspectwaarneming 289
  - 3. Achtergrond 297
    - 3.1 Tractatus Logico-Philosophicus (1922) 297
    - 3.2 Het privétaal-argument' 301
- Noten* 305

Hoofdstuk XII: De actualiteit van de moderne esthetica 315

Inleiding 315

1. Baumgarten: esthetica en de waarneming 315
    - 1.1 Een cognitivistische drogreden 317
    - 1.2 Leibniz, Baumgarten en onze wetenschappen 318
  2. Hume: emoties en normen 320
    - 2.1 De indrukken van de waarneming 320
    - 2.2 Een interessante spanning in de esthetica van Hume 322
  3. Kant: het smaakoordeel 3 24
  4. Kants kunstfilosofie 328
    - 4.1 Het morele belang van kunstschoonheid 329
    - 4.2 Menselijke schoonheid 332
  5. Hegel: kunst en onze geest 336
  6. Schopenhauer: kunst als vlucht 339
    - 6.1 Schopenhauer en Hegel als postkantianen 339
    - 6.2 Schopenhauers ideeën 342
  7. Ingarden: kunstwerk en esthetisch object 351
  8. Gadamer: kunst begrijpen en samen beleven 353
    - 8.1 Kunst en sport 359
  9. Adorno: avant-garde moet ons redden 362
  10. Wittgenstein: grote schoonmaak 364
- Noten* 365

Beeldverantwoording 373

Bibliografie 374